

Воскресители льва Панчантанtra 5, 3

पञ्चतन्त्रम्। सिंहकारककथा

वरं बुद्धिर्न सा विद्या विद्यातो बुद्धिरुत्तमा ।

बुद्धिहीना विनश्यन्ति यथा ते सिंहकारकाः ॥

varam *adv.* – лучше;
vidyā *f* – знание, наука, знание волшебства (vidyātas – форма Abl.sg.);
uttama – лучший, первый, высочайший;
hīna (p.p. от √hā) – покинутый, лишенный ч.-л.; подчиненный, плохой;
kāraka *m* – исполняющий, творец, создатель;

कस्मिंश्चिद् अधिष्ठाने चत्वारो ब्राह्मणा मैत्रीभावम् उपागता निवसन्ति स्म ।

maitrī *f* – дружба, сходство;
bhāva *m* – возникновение, бытие; характер, склонность; чувство, любовь, вера;

तेषां त्रयः सर्वशास्त्रपारगाः परं बुद्धिरहिताः

śāstra *n* – наука, учение, теория, трактат, указание, правило;
pāraga (pāra-ga) – переходящий на другую сторону, успешно завершающий ч.-л.,
хорошо осведомленный, хорошо знающий ч.-л.;
rahita (p.p. от √rah) – лишенный, свободный, без;

एकस्तु शास्त्रपराङ्मुखः केवलं बुद्धिमान् ।

parāñmukha (parāñ-mukha) – отвернувшийся;
kevalam – лишь, только;
buddhimant – разумный, мудрый;

अथ कदाचित् तैर् मिलित्वा मन्त्रितम् ।

√mil VI U. – соединяться, встречаться, собираться, присоединяться;
√mantraya (den. от mantra) – говорить, произносить, советоваться, совещаться;

को गुणो विद्यायाः यदि देशान्तरं गत्वा भूपतीन् परितोष्यार्थोपार्जना न क्रियते ।

bhūpati (bhū-pati) *m* – царь, владыка земли;
pari√toṣaya (caus. от pari√tuṣ) – делать довольным, удовлетворять к.-л.;
upārjanā *f*, upārjana *n* - достижение, приобретение, заработка;

तत्सर्वथा सर्वे देशान्तरं गच्छामः इति ।

sarvathā *adv.* – всячески, всеми средствами, конечно, обязательно;

अथ किंचिन्मार्गं गत्वा तेषां ज्येष्ठतरः प्राह ।

jyeṣṭha *spv.* – наилучший, превосходный, самый старший;

अस्माकम् एकश्चतुर्थो मूढः केवलं बुद्धिमान् ।

caturtha – четвертый;
mūḍha (p.p. от √muh) – глупый, смущенный, наивный;

न च विद्यां विना राज्ञां प्रतिग्रहः केवलबुद्ध्या लभ्यते ।

vinā – без, кроме, мимо;
pratigraha *m* – милость, благосклонность, дар, дружеский прием, женитьба;
√labh I Ā. – получать, брать, достигать (na labhyate – нельзя, не дозволено);

तद् अस्मै स्वोपार्जनाविभागं न दास्यामः ।

vibhāga *m* – доля, часть, разделение, отличие;

तदेष निवृत्य स्वगृहं गच्छतु । अथ द्वितीयेनाभिहितम् ।

ni√vart I Ā. – поворачиваться, возвращаться, отворачиваться, освобождаться, переставать, прекращать, исчезать, отсутствовать;

अहो सुबुद्धे विद्याहीनस्त्वम् । तद् गच्छ गृहम् ।

subuddhi – очень умный, мудрый, рассудительный;

तत्स् तृतीयेनाभिहितम् । अहो न युज्यते कर्तुमेवम्

√yuṣ VII U. – запрягать, приводить в действие, связывать, сосредотачивать мысли на ч.-л., делиться, быть участником; *pass.* na uṣyate – не следует, нельзя, не подобает;

यतो वयं बालकालात् प्रभृत्येकत्र क्रीडिताः । तदागच्छतु महानुभावः ।

vayam – N.pl. мы;
prabhṛti *f* - начало; начиная с ч.-л.;
ekatra *adv.* – вместе, в одном месте;
√krīḍ I P. – играть, веселиться, шутить;
mahānubhāva (mahā-anubhāva) – благородный, влиятельный;

अस्मदुपार्जितस्य वित्तस्य संविभागी भवतु ।

upārj (upa√arj) I P. – приобретать, достигать, доставать, зарабатывать, допускать;
vitta *n* – имущество, богатство;
saṃvibhāgīn – имеющий часть, имеющий долю в ч.-л.;

तथानुष्ठिते तैर्मार्गम् अतिक्रामद्विर् अटव्यां मृतसिंहास्थीनि दृष्टानि ।

aṭavī *f* – лес;

ततश्चेकेनाभिहितम् । अहो पूर्वाधीतविद्यायाः प्रत्ययः क्रियते ।

pūrva – первый, начальный, восточный, предшествующий;
adhī (adhi√i) II Ā. – учиться, изучать, признавать;
pratyaya *m* – вера, убеждение, доказательство, довод, испытание, поручительство;

किंचिदेतन् मृतसत्त्वं तिष्ठति ।

तत्सद्भ्यस्तविद्याप्रभावेण प्रत्युज्जीवयामः ।

sat (sant/sat, p.pr.act от √as II P.) – существующий, реальный, настоящий, хороший, праведный;

abhy√as IV P. – заниматься, штудировать; выпадать на долю, превосходить;

prabhāva *m* – сила, мощь, величие;

praty-uj√jīv (prati-ud√jīv) I P. – оживить, воскресить;

ततश्चैकेनाभिहितम् । अहम् अस्थिसंचयं कर्तुं जानामि ।

samcaya *m* – запас, богатство, количество, нечто собранное;

द्वितीयेनाभिहितम् । चर्ममांसरुधिरं प्रयच्छामि ।

तृतीयेनाभिहितम् । अहं सजीवनं करोमि ।

sajīvana – живой;

तत एकेनास्थिसंचयं कृतः द्वितीयेन चर्ममांसरुधिरैः संयोजितः ।

saṃ√yojaya (caus. от saṃ√yuj, p.p.caus. saṃyojita) – соединять, объединять, снабжать, сосредотачивать мысли;

तृतीयो यावज्जीवितव्यं योजयति लग्नः तावत् स बुद्धिमता निषिद्धः उक्तश्च ।

√lag (I P., p.p. lagna) – прикасаться, зацепляться, держаться;

ni√siddh (ni√siddh, IV P., p.p. niṣiddha) – сдерживать, препятствовать, запрещать;

एष सिंहः । यद्येन सजीवं करिष्यसि तत्सर्वानप्यस्मान् व्यापादयिष्यति इति ।

ततस्तेनाभिहितम् । धिग् मूर्खं नाहं विद्यां विफलतां नेष्यामि ।

dhik – междометие, выраждающее упрек или сожаление;

viphalatā *f* – бесплодность, безуспешность, бесполезность;

ततश्च तेनाभिहितम् ।

तर्हि क्षणं प्रतीक्षस्व यावदहमेन समीपतरुम् आरोहामि ।

tarhi *adv*. – тогда, потом, затем, в таком случае, итак, хорошо, ладно;

kṣaṇa *m* – мгновение, подходящий момент, повод;

pratīkṣ (prati√īkṣ) I Ā. – смотреть на ч.-л., ожидать;

taru *m* – дерево;

तथानुष्ठिते यावत् सजीवः कृतः तावत् त्रयोऽपि ते तेनोत्थाय व्यापादिताः ।

स च बुद्धिमान् सिंहे स्थानान्तरगते वृक्षाद् अवतीर्य गृहं गतः ॥